

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

RESUM

Les darreres dades disponibles de població, el padró d'1 de gener de 2009, eleven fins a 1.095.426 el nombre d'habitants de l'arxipèlag de les Illes Balears. Aquesta xifra implica un creixement de 22.582 persones sobre la població padronal de l'1 de gener de 2008. Aquest augment ha estat significativament menor que el registrat l'any anterior, en què fou superior als 42.000 habitants (diferència entre la xifra de població padronal del 2008-2007). Podem afirmar que la profunda crisi econòmica en què es troben submergides les economies occidentals no ha suposat més que un fre relatiu als potents fluxos immigratoris exteriors que, no obstant això, continuen presentant una dinàmica positiva prou clara. Les elevades taxes d'atur a l'Estat espanyol i a les nostres illes i una xifra de persones aturades properes a rècords històrics no han estat factors suficients per aturar el procés immigratori, procedents de zones en què tanmateix les condicions de vida i les esperances de futur són clarament pitjors que al nostre país. Podem parlar, com indicarem l'any passat, del fet que el creixement ha experimentat un alentiment en el ritme expansiu, tot i que continua el cicle demogràfic de creixement, que es perllonga ja durant més d'un decenni i que es fonamenta en la important incorporació anual de residents procedents de l'estranger.

L'augment de població del 2009 suposa una variació relativa del 2,1%. La previsió per als propers exercicis s'ha d'encaminar, novament, cap a la previsió d'una nova baixa dels fluxos migratoris i, possiblement, per alguns moviments de retorn, ben probables mentre la sortida de la crisi sigui llarga i mentre el mercat de treball en el sector de la construcció no mostri signes de recuperació, cosa, d'altra banda, poc probable a mitjà termini.

Les xifres del padró del 2009 ens mostren un fet estructural demogràfic molt important i significatiu: per primer cop, la població de residents nascuts a l'estranger ha superat la població resident nascuda a altres comunitats autònomes.

1.1.

LA DINÀMICA DE LA POBLACIÓ

Les dades de la revisió del padró de l'1 de gener de 2009 mostren la continuació del cicle de creixement de la població balear dels darrers anys: l'any 1998 la població oficial era de 796.483 habitants, mentre que en començar el 2009 s'assoliren els 1.095.426. En termes absoluts la Comunitat Autònoma ha augmentat poc menys de 300.000 habitants, amb una variació relativa del 37,53%, més del doble de la mitjana estatal i gairebé vuit punts per sobre de la comunitat autònoma de Múrcia, que després de les Illes ha experimentat una major variació. La comparació de les dades padronals del 2009 amb les del padró del 2008 mostren que, tot i que la població no creix a un ritme tan important com en anys anteriors, l'evolució continua essent positiva i les taxes de creixement de l'arxipèlag balear només són superades per la ciutat autònoma de Melilla (d'altra banda poc significatives per la petita dimensió demogràfica) i significativament superiors a la mitjana estatal. (Vegeu el quadre III-1.)

No és cap novetat afirmar que aquest augment ha derivat de la intensitat dels fluxos immigratoris procedents de l'estranger que s'han produït en els darrers anys del segle XX i aquest primer decenni

QUADRE III-1. POBLACIÓ SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (1998-2009)

	Revisió del padró 1998	Revisió del padró 2008	Revisió del padró 2009	Variació absoluta 2009/2008	Variació relativa 2009/2008 (%)	Variació absoluta 2009/1998	Variació relativa 2009/1998 (%)
Espanya	39.852.651	46.157.822	46.745.807	587.985	1,27	6.893.156	17,30
Andalusia	7.236.459	8.202.220	8.302.923	100.703	1,23	1.066.464	14,74
Aragó	1.183.234	1.326.918	1.345.473	18.555	1,40	162.239	13,71
Astúries	1.081.834	1.080.138	1.085.289	5.151	0,48	3.455	0,32
Illes Balears	796.483	1.072.844	1.095.426	22.582	2,10	298.943	37,53
Comunitat Valenciana	4.023.441	5.029.601	5.094.675	65.074	1,29	1.071.234	26,62
Illes Canàries	1.630.015	2.075.968	2.103.992	28.024	1,35	473.977	29,08
Cantàbria	527.137	582.138	589.235	7.097	1,22	62.098	11,78
Castella i Lleó	2.484.603	2.557.330	2.563.521	6.191	0,24	78.918	3,18
Castella-la Manxa	1.716.152	2.043.100	2.081.313	38.213	1,87	365.161	21,28
Catalunya	6.147.610	7.364.078	7.475.420	111.342	1,51	1.327.810	21,60
Extremadura	1.069.419	1.097.744	1.102.410	4.666	0,43	32.991	3,08
Gàlícia	2.724.544	2.784.169	2.796.089	11.920	0,43	71.545	2,63
Madrid (Comunitat de)	5.091.336	6.271.638	6.386.932	115.294	1,84	1.295.596	25,45
Múrcia (Regió de)	1.115.068	1.426.109	1.446.520	20.411	1,43	331.452	29,72
Navarra	530.819	620.377	630.578	10.201	1,64	99.759	18,79
País Basc	2.098.628	2.157.112	2.172.175	15.063	0,70	73.547	3,50
Rioja	263.644	317.501	321.702	4.201	1,32	58.058	22,02
Ceuta	72.117	77.389	78.674	1.285	1,66	6.557	9,09
Melilla	60.108	71.448	73.460	2.012	2,82	13.352	22,21

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).

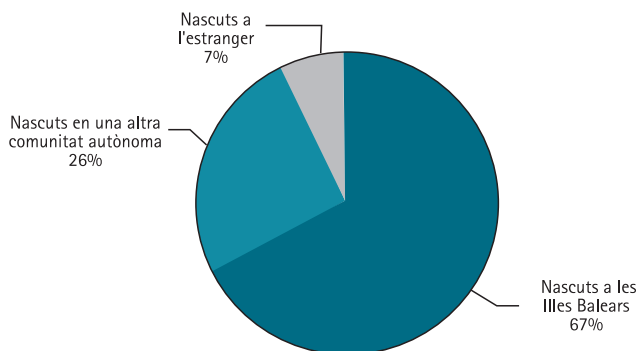
del segle XXI. La repercussió d'aquest fenomen ha modificat la composició de la població balear, de manera que si el 1998 la població no nascuda a les Illes era del 33%, deu anys després, el 2009, gairebé 5 de cada 10 (prop del 46,5%) residents ha nascut fora de la Comunitat Autònoma. Però, a més, si analitzam la diferència entre els nascuts a una altra comunitat autònoma i els nascuts a l'estranger comprovam variacions molt significatives. Actualment, ambdós col·lectius s'apropen a una quarta part de la població balear. L'evolució recent d'ambdós col·lectius és ben diferent. Mentre que els nascuts a altres comunitats autònomes han passat entre 1998 i 2009 del 27% al 23%, els segons han més que triplicat el pes percentual, de manera que han passat de suposar poc més del 7% de la població balear a més del 24% l'any 2009. Per primera vegada en la història demogràfica del nostre arxipèlag la xifra de residents a l'estranger supera la xifra de residents nascuts a altres comunitats autònomes. En xifres reals s'ha passat de comptabilitzar 53.973 residents nascuts a l'estranger el 1998 a 261.216 el 2009. Aquesta situació és conseqüència del fet que, mentre el col·lectiu de nascuts a altres comunitats autònomes es manté gairebé sense variacions (només hi ha 336 residents més nascuts a altres comunitats autònomes comparant el padró de 2009 amb el de 2008), el col·lectiu de residents nascuts a l'estranger continua presentant una dinàmica ascendent important (han augmentat en poc menys de 16.000 persones en el mateix període). (Vegeu el gràfic III-1 i III-2.)

Les darreres dades disponibles de migracions anuals per a les Illes Balears (2008)

ens mostren una situació de predomini clar de les immigracions sobre les emigracions. Així, enfront de les 78.970 immigracions, es produïren 57.384 emigracions, amb un balanç migratori de 21.586 persones. Els fluxos migratoris són, per tant, el factor explicatiu clau per entendre l'important increment actual de la població de l'arxipèlag. Així, mentre el creixement vegetatiu explicaria poc menys del 5% del creixement de la població, la migració és responsable del percentatge de creixement restant.

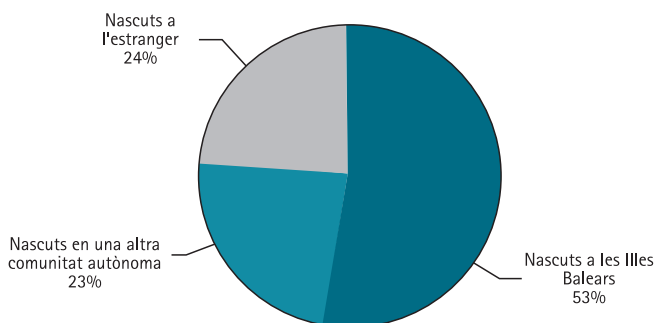
L'estadística de migracions anuals reflecteix evolutivament els increments anuals. Només en el període 2004-2008 s'han comptabilitzat més de 40.000 immigracions anuals, que es reparteixen entre les procedents d'una altra comunitat autònoma i les de l'estranger, que són superiors. El 2008 es comptabilitzaren prop de 79.000 immigracions, 26.587 de les quals procedien d'una altra comunitat autònoma, 33.345 de l'estranger i la resta són moviments migratoris interns produïts entre municipis de la Comunitat Autònoma. No obstant això, per interpretar correctament aquesta dada i, fins i tot, l'augment de la població, s'ha de tenir en compte que des del 2004 es comptabilitzen com a moviment migratori procedent de l'estranger les altes per omissió dels estrangers gestionades en el padró, que en realitat estan constituïdes per un volum de població que no necessàriament ha arribat a la Comunitat Autònoma l'any en què es comptabilitzen, sinó que la majoria són residents «invisibles a les xifres oficials» amb anterioritat a l'esmentada data: només el 2007 de les 33.345 immigracions produïdes procedents de

Gràfic III-1
Població segons lloc de naixement. (Revisió del padró 1998)

Font: Padró 1998. IBESTAT.

Gràfic III-2
Població segons lloc de naixement. (Revisió del padró 2009)

Padró 2009. IBESTAT.

l'estranger, 16.778 foren altes per omisió. En conseqüència, part del creixement anual que es detecta en les dades actuals deriva de l'aflorament en el circuit de recompte administratiu d'aquests residents fins aleshores no considerats en les xifres oficials.

Pel que fa a les emigracions, aquesta estadística fa palès un volum de moviments a una altra comunitat autònoma lleugera-

ment menor que l'immigratori, de manera que el saldo és favorable i es produeix un escàs increment de població que augmenta en els darrers anys, amb la peculiaritat que una part d'aquesta població està constituïda per estrangers. En canvi, segons aquesta estadística, la migració amb destinació a l'estranger, les dades de la qual no són suficientment consistents (no obstant això, s'incorporen en aquest apartat les baixes per caducitat des del

2006), és molt menor que la immigració i s'obté un resultat positiu important de més de 20.000, que és el que en bona part determina el creixement anual de la població.

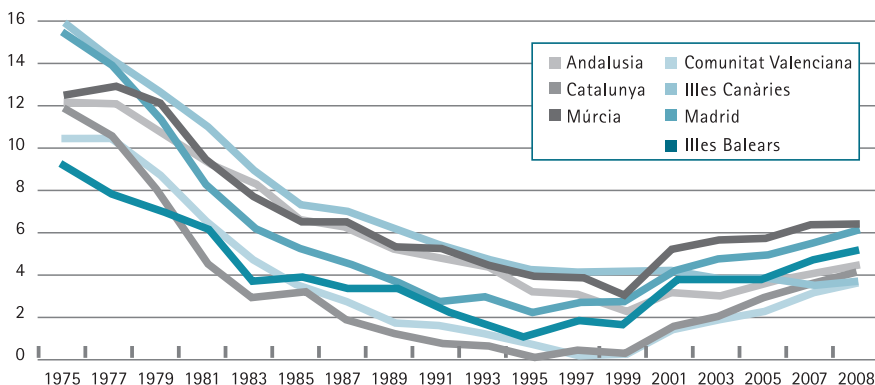
En les projeccions a curt termini (2008-2017), publicades per l'Institut Nacional d'Estadística, s'estima que en els propers anys els fluxos migratoris procedents de l'estranger minvaran, fins al punt que per al període 2008-2010 s'ha estimat un flux anual d'aproximadament 25.500 persones i d'entre 17.000 i 15.000 persones el 2011, en què es preveu un punt d'inflexió cap a una estabilització de les entrades amb un lleuger ascens fins al 2017, any per al qual s'ha calculat un flux d'unes 17.000 persones. En aquestes projeccions s'estima que les sortides de població per emigració cap a l'estranger tindran un màxim en el període 2008-2009 d'aproximadament 8.000 persones i posteriorment les sortides baixarien fins a unes 5.000 anuals. Per tant, segons les hipòtesis tingudes en compte en aquestes projeccions, en què s'ha considerat la situació econòmica i la repercussió de la implantació de normatives legals i acords en matèria d'estrangeria amb altres països, en els propers anys es produirà un menor creixement de la població derivada de la reducció dels fluxos migratoris procedents de l'estranger i no de l'emigració. Haurem d'esperar a conèixer les dades observades en la realitat per saber en quina mesura aquests factors influiran en la dinàmica de la població.

Les xifres publicades per l'INE, tant respecte de les estimacions de la població actual

com respecte de les projeccions, presenten diferències notables en valors absoluts amb les proporcionades pel padró. Així, pel que fa al 2009, la diferència és de poc més de 25.000. El padró és una font administrativa que és aprofitada amb finalitats estadístiques però que, malgrat els esforços que es duen a terme per millorar-ne la gestió, presenta una sèrie de deficiències que es tradueixen en el fet que les xifres es disparen. Un dels principals problemes és el que afecta les baixes per canvi de residència a l'estranger, que habitualment no es comuniquen a l'ajuntament, cosa que provoca que els saldos migratoris obtinguts a partir d'aquesta font apareguin sobredimensionats. Aquesta desviació s'intenta corregir tant en les estimacions de la població actual com en les projeccions a curt termini, a banda de l'encert que puguin tenir les hipòtesis que s'hagin establert. De fet, les diferències més grans es concentren en les edats adultes i, en especial, en el tram d'edat de 25 a 34 anys. (Vegeu el gràfic III-3.)

La piràmide de la població actual està determinada per la incorporació d'un important nombre d'efectius als grups d'edat en edat laboral. Així, la distribució de la població segons els grups d'edat relacionats amb l'activitat reflecteixen que gairebé tres quartes parts de la població té entre 16 i 64 anys (70%) i que l'índex de dependència és de quatre residents en edat no laboral per cada 10 de 16 a 64 anys. Com ja hem comentat en exercicis anteriors, un dels efectes demogràfics que ha produït la intensitat migratòria experimentada ha estat el retard en el procés d'envelliment de la població, de manera que la Comunitat Autònoma és una de les

Gràfic III-5
Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1975-2008)

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).

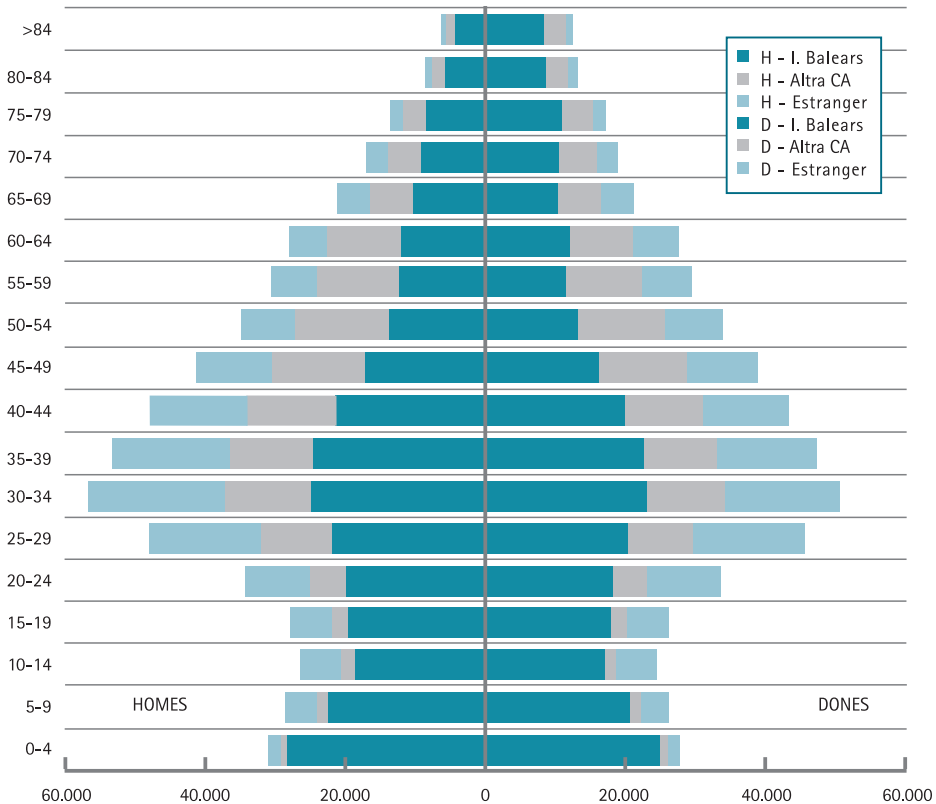
tres autonomies amb població menys envellida. El 2009, l'edat mitjana de la població era de 39,3, inferior en poc més d'un punt a la mitjana nacional. (Vegeu el gràfic III-4 i el quadre III-2.)

Un altre efecte, també esmentat en anys anteriors, ha estat la contribució de les mares de nacionalitat estrangera al nombre de naixements que es produeixen a les Illes (més del 20% anual). En les dades del padró, la base de la piràmide dels nascuts a les Illes s'ha eixamplat, i bona part de la població menor de 9 anys està constituïda pels fills d'aquestes mares. El creixement vegetatiu de les Illes manté, d'ençà de l'inici del segle XXI i en bona part pels potents fluxos immigratoris internacionals, una tendència creixent que es manifesta en l'evolució de les taxes anuals, que el 2008 assoliren un 4,94 per 1.000.

Només les comunitats autònomes de Madrid i Múrcia presentaren una taxa superior. (Vegeu el gràfic III-5.)

En el conjunt de les Illes, gairebé el 24% (23,85%) dels residents, concretament 261.216 habitants, són nascuts a l'estranger, mentre que la població amb nacionalitat estrangera assoleix un 21,69% de la població. El 39% té una nacionalitat dels països que integraren la Unió Europea dels 15, principalment alemanys (34.972) i anglesos (23.116); el 3% té una nacionalitat de la resta dels països de la UE-25; el 9% són romanesos o búlgars, i la resta d'uropeus només suposen el 2% de la població estrangera. Les nacionalitats llatinoamericanes representen el 28% dels estrangers, entre els quals destaquen, per nombre, els equatorians (13.358) i els argentins (11.717, als quals s'haurien d'a-

Gràfic III-4
Piràmide segons lloc de naixement. (Revisió del padró 1-1-2009)

Font: Padró 2009. IBESTAT.

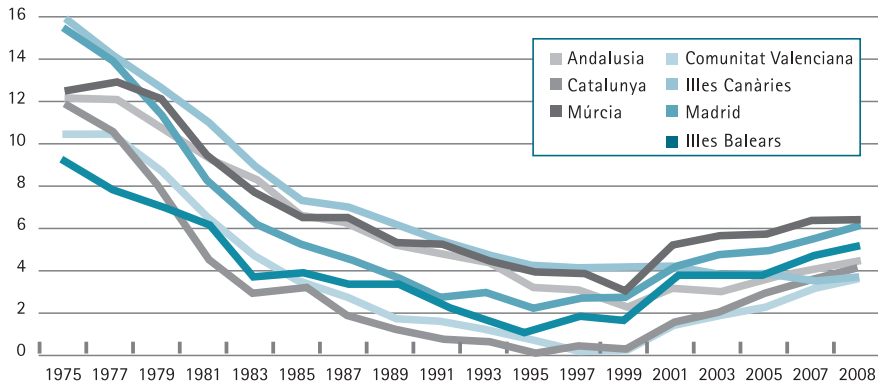
feir els italoargentins que figuren com a ciutadans europeus, perquè tenen la doble nacionalitat, però que suposen un flux migratori procedent de l'Àfrica del Sud). Les nacionalitats africanes tenen un pes del 14,4%, continent en què els marroquins són majoritaris (23.192 residents amb aquesta nacionalitat) amb poc menys del 68% del total de residents amb nacionalitat africana. Les dues nacionali-

tats africanes més representades, després de la marroquina, són els senegalesos i els nigerians, amb més de 3.000 residents d'aquestes nacionalitats. Pel que fa a Àsia, només un 3,3% dels residents amb nacionalitat estrangera prové d'aquest continent. Entre aquest col·lectiu destaquen els xinesos, que han experimentat un important creixement fins a assolir el 2009 els 4.029 residents d'aquesta nacionalitat, la

QUADRE III-2. INDICADORS DE LA REVISIÓ PADRÓ 1-1-2009						
		Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
% població de 16 anys		16,00	16,09	16,69	15,09	13,42
% població de 16-64 anys		70,29	69,75	69,60	74,09	73,76
% població de 65 i més anys		13,71	14,15	13,71	10,82	12,81
Població estrangera / població de l'illa (%)		21,69	21,43	16,70	26,34	30,96
Població nascuda fora de la comunitat autònoma/ població de l'illa (%)		46,47	44,92	41,75	59,19	61,13
Relació d'homes per cada dona		1,01	1,00	1,01	1,08	1,11
Índex de creixement 2009/2008 (%)		2,10	1,91	1,60	3,61	4,43
Índex de creixement de la població espanyola (%)		0,95	0,80	1,22	1,54	4,29
Índex de creixement de la població estrangera (%)		6,51	6,20	3,57	9,84	4,75
Índex de creixement de la població nascuda a les Illes Balears (%)		1,12	1,12	0,78	1,34	2,57
Índex de creixement de la població nascuda en una altra CA (%)		0,14	-0,31	0,66	1,60	5,87
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)		6,43	6,00	5,49	9,38	5,46
Edat mitjana	Total	39,34	39,51	39,24	38,19	39,65
	Homes	38,37	38,43	38,55	37,77	38,28
	Dones	40,32	40,60	39,95	38,64	40,07
Índex d'envelliment (pobl. 65 i més/ pobl.<16 anys)	Total	0,81	0,83	0,78	0,68	0,90
Índex de dependència* (pobl.<16 + pobl.>64) / pobl. de 16 a 64)	Total	0,42	0,43	0,44	0,35	0,36
Índex de recanvi (pobl. 60 a 64 / pobl. 20 a 24)	Total	0,81	0,83	0,86	0,69	0,85

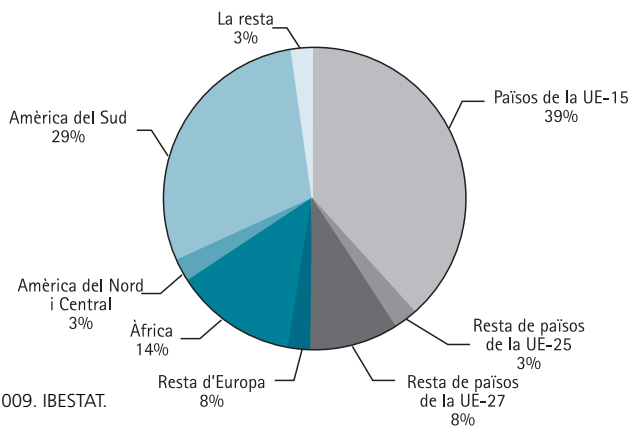
FONT: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).

Gràfic III-5
Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1975-2008)

Font: Institut Nacional d'Estadística.

Gràfic III-6
Distribució de la població segons nacionalitat.
(Revisió del padró 1-1-2009)

Font: Padró 1-1-2009. IBESTAT.

qual cosa suposa el 50% dels residents amb nacionalitats asiàtiques. Uns altres col·lectius asiàtics destacables són els filipins i els indis, que amb més de 1.000 efectius d'aquestes nacionalitats suposen el 17% i el 14% dels residents amb nacionalitat asiàtica. Entre els indis, destaca la presència de membres de la religió sikh. (Vegeu el gràfic III-6.)

1.2.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

En aquest apartat analitzam la natalitat i la fecunditat, la nupcialitat i la immigració. L'anàlisi de la mortalitat es pot

consultar a l'apartat 3.1.3 sobre mortalitat i salut.

1.2.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les taxes de natalitat del 2008 calculades per l'INE per a les Illes Balears assoleixen un valor de 12,01‰, xifra per sobre de la mitjana estatal, que se situaria en l'11,4‰. Aquesta xifra és superior a la del 2007, en què la taxa fou de l'11,59‰, mentre que la mitjana estatal se situava en el 10,98‰.

Aquestes xifres no fan més que continuar la tendència a l'augment progressiu de la natalitat iniciat a final dels noranta i que fan que aquesta taxa hagi augmentat dos punts, tant al nostre arxipèlag com també en el conjunt de l'Estat espanyol. Aquesta tendència al creixement de la natalitat és una fase posterior al descens marcat que experimenta aquesta taxa des de mitjans dels anys setanta. Actualment, ens situam en unes taxes similars a les registrades a principi dels anys noranta del segle XX, tot i que la realitat social i el volum de població és ben diferent.

La xifra de naixements a les Illes Balears assolí el 2008 els 12.712, mentre que en el conjunt de l'Estat espanyol gairebé s'arribaren als 520.000. En valors absoluts i pel que fa a les Illes Balears, el nombre de naixements s'apropa i fins i tot supera els valors assolits en els anys setanta, encara que, naturalment, s'ha de tenir en compte la diferència de volum de la població total.

L'augment de la xifra de nascuts vius a les Illes Balears implica un increment impor-

tant respecte de l'exercici anterior, que suposa uns 700 naixements més que els registrats el 2007. Les xifres per al conjunt de l'Estat espanyol mostren un augment d'aproximadament 20.000 naixements més. L'augment progressiu del nombre de naixements registrats, continuant la tendència iniciada a mitjans dels anys noranta, és fruit de la coincidència de l'arribada d'un contingent important de dones autòctones a l'edat de maternitat (nascudes a la dècada dels seixanta) i de l'arribada massiva, sobretot a final del segle XX i principi del segle XXI, d'importants contingents de dones immigrants en edat fèrtil i comportaments reproductius proclius a unes taxes elevades de fecunditat.

L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys. D'acord amb les dades de l'INE, tant les Illes Balears com l'Estat espanyol, a final dels noranta, s'aproparen lentament als 31 anys de mitjana en el cas de l'Estat espanyol (30,83 el 2008) i als 30,4 (30,36 el 2008) a les Illes Balears. (Vegeu quadre III-3.)

Pel que fa al naixement del primer fill, l'evolució experimentada a l'Estat espanyol ens mostra un ajornament palès d'aquest esdeveniment demogràfic, des dels volts dels 25 anys a mitjan anys setanta fins a més dels 29 anys en el segle XXI i amb la tendència de pujar l'edat de primera maternitat gairebé fins als 30 anys.

El nombre de fills per dona ens informa de la xifra que cal esperar que una dona tingui al llarg de la seva vida reproductiva, atès el comportament de fecunditat registrat a la societat analitzada. Les dades de l'INE per

**QUADRE III-3. EDAT MITJANA DE MATERNITAT A L'ESTAT ESPANYOL
I A LES ILLES BALEARS (1975-2008)**

	Total Nacional	Balears (Illes)
1975	28,80	27,98
1976	28,51	27,72
1977	28,43	27,71
1978	28,35	27,73
1979	28,24	27,67
1980	28,20	27,62
1981	28,23	27,64
1982	28,32	27,91
1983	28,37	27,97
1984	28,42	28,07
1985	28,45	28,11
1986	28,53	28,31
1987	28,56	28,22
1988	28,57	28,35
1989	28,72	28,35
1990	28,86	28,47
1991	29,04	28,86
1992	29,25	29,07
1993	29,46	29,20
1994	29,72	29,61
1995	29,96	29,73
1996	30,19	29,97
1997	30,37	30,07
1998	30,54	30,22
1999	30,66	30,20
2000	30,72	30,26
2001	30,75	30,13
2002	30,79	30,25
2003	30,84	30,29
2004	30,86	30,34
2005	30,90	30,34
2006	30,89	30,38
2007	30,83	30,37
2008	30,83	30,36

Font: Institut Nacional d'Estadística.

**QUADRE III-4. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE MITJÀ DE FILLS PER DONA
A L'ESTAT ESPANYOL I A LES ILLES BALEARS (1975-2008)**

	Total Nacional	Balears (Illes)
1975	2,80	2,84
1976	2,80	2,79
1977	2,67	2,53
1978	2,55	2,37
1979	2,37	2,32
1980	2,22	2,19
1981	2,04	2,05
1982	1,94	1,99
1983	1,80	1,93
1984	1,73	1,90
1985	1,64	1,90
1986	1,56	1,83
1987	1,50	1,75
1988	1,45	1,72
1989	1,40	1,68
1990	1,36	1,62
1991	1,33	1,56
1992	1,32	1,50
1993	1,27	1,37
1994	1,20	1,31
1995	1,17	1,29
1996	1,16	1,27
1997	1,18	1,30
1998	1,16	1,28
1999	1,19	1,31
2000	1,23	1,35
2001	1,24	1,35
2002	1,26	1,38
2003	1,31	1,37
2004	1,33	1,35
2005	1,35	1,34
2006	1,38	1,41
2007	1,40	1,41
2008	1,46	1,47

Font: Institut Nacional d'Estadística.

al 2008 ens indiquen un nombre mitjà de fills per dona un poc més elevat que el del 2007 i confirmen la tendència de repunt progressiu, tot i que feble, iniciat des de mitjans dels anys noranta. El nombre mitjà de fills per dona a les Illes Balears és d'1,47 el 2008 i d'1,46 per al conjunt de l'Estat espanyol. El 2007, aquestes xifres foren, respectivament, d'1,40 i d'1,41. Els valors són, per tant, lleugerament superiors a les Illes. (Vegeu el quadre III-4.)

Tot i que se situen un poc per sobre de la mitjana, les Illes Balears ocupaven la setena posició entre les comunitats autònomes pel que fa al nombre de fills per dona (novena posició si consideram les dades de les ciutats autònomes de Melilla i Ceuta, que presenten les taxes més elevades de l'Estat espanyol). En qualsevol cas, des de començament dels anys vuitanta, els valors de fecunditat se situen per sota de l'índex de reemplaçament (2,1 fills per dona, d'acord amb els càlculs establerts per als països desenvolupats). D'ençà dels anys setanta, el descens de les taxes de fecunditat total ha estat un fet demogràfic molt característic de l'Estat espanyol i s'ha passat d'ocupar unes posicions capdavanteres a situar-se en els intervals de fecunditat més baixos entre els països europeus. Així, les taxes del nostre arxipèlag i de l'Estat espanyol estarien per sota de la mitjana europea i només serien superiors a les que presenten alguns dels països que antigament formaven part del bloc de l'Est.

Tot i que ja hem posat en relleu que un dels factors que més destaca en l'evolució recent del nombre de naixements és l'increment registrat, l'anàlisi del lloc de naixement de les mares que tenen fills a les

Illes Balears ha esdevingut un dels elements de major interès en els darrers anys. Això és conseqüència de l'augment del nombre de fills nats de mares estrangeres al nostre arxipèlag. Evidentment, aquest fet no és sinó el reflex d'un altre canvi demogràfic i estructural molt important que experimenten les nostres illes: la vinguda massiva de població estrangera, especialment intensa des de mitjans dels anys noranta. Paral·lelament es produeix el fortíssim augment dels naixements de mares immigrants, tant pel fet de ser migracions de tipus econòmic, que són majoritàriament de població en edat fèrtil, com pel fet que en molts de casos aquesta població conserva inicialment comportaments de fecunditat molt més pronatalistes que els que hi ha actualment a les Illes i als països de l'entorn desenvolupat; a aquests factors també se n'hi podrien afegir d'altres com ara el desig de facilitar l'obtenció de permisos de residència (immigrant pare/mare d'espanyol), el desig d'arrelar amb un fill nat a l'àrea d'acollida, la constitució d'una unitat familiar en arribar a les Illes, etc.

El comportament més pronatalista de les dones immigrants és palès en l'estadística de nascuts vius per ordre de naixement quan hi introduïm la variable del lloc de naixement. A partir de 4 i més fills, les dones nascudes a l'estranger superen els naixements de les nascudes a les Illes i a altres comunitats autònomes, fet que ens informa de la magnitud que assoleix aquest comportament reproductiu. El 2007, 244 dones nascudes a l'estranger tingueren el quart o posteriors fills a les Illes. Si ens fixam en el grup de naixe-

ments de 6 i més, veurem que més del 80% d'aquests naixements es produeixen en dones nascudes a l'estranger. Si aquesta anàlisi es fa a terme per nacionalitat de la mare, veurem que les dones marroquines assolixen un enorme protagonisme quant a taxes de fecunditat (molt elevades). Com més elevat és l'ordre de naixement i, per tant, més fills ha tingut la dona, més pes presenta el col·lectiu. Així, amb 6 fills suposen el 50% de les mares i amb 7 o més suposen el 70% del total de dones nascudes a l'estranger.

També destaquen, entre els naixements del tercer fill, que ja fa que es pugui parlar de famílies nombroses d'acord amb els paràmetres actuals (també ho serien 2 fills amb un únic progenitor), alguns països d'Amèrica Llatina, especialment Equador, Bolívia i Colòmbia. Aquest comportament tan polaritzat el podem relacionar directament amb comportaments lligats a les pràctiques i les creences religioses, d'una banda, i les tradicions culturals pròpies de països en via de desenvolupament, de l'altra.

La contribució recent de les mares estrangeres al nombre de naixements ocorreguts a les Illes Balears té una incidència important en el comportament i l'evolució de la natalitat. Hem passat de 512 naixements de mares estrangeres el 1996 a gairebé 4.000, segons les dades provisionals calculades per l'IBESTAT per al 2008. Així, els naixements de mares estrangeres s'apropen, cada cop més, a 1/3 del total, concretament haurien assolit, segons dades provisionals, un 31,53%, mentre que l'any 1996 aquesta xifra assolía uns valors inferiors al 6,6%. Respecte de l'any

passat, suposa un augment significatiu del pes dels naixements de mare estrangera, que assolí un valor del 28,22%.

Pel que fa a les mares estrangeres, s'han produït modificacions substancials quant a la nacionalitat. Si fa 10 anys el protagonisme de les dones estrangeres que tenien fills a les Illes era per a les dones europees (gairebé el 70% l'any 1996), actualment aquest protagonisme es distribueix entre tres contingents importants: Amèrica del Sud, Europa i Àfrica. Hem de tenir present que, mentre els naixements de dones europees d'ençà del 2002 suposen un terç dels naixements de dones estrangeres i es mostra molt estable, es detecta un increment del pes del col·lectiu sobretot africà sobre el total de naixements.

Pel que fa al nombre de naixements de mares fadrines, cal destacar que la proporció de naixements entre mares que no han contret matrimoni continua augmentant. Així, mentre que el 1975 només el 2,89% dels naixements a les Illes Balears eren extramatrimonials, les dades provisionals del 2008 indiquen que aquesta xifra ja ha assolit el 40%. (Vegeu el quadre III-5.)

Una altra característica que voldríem destacar, tot i el poc pes sobre el conjunt de parts, és l'increment dels parts múltiples, important sobretot d'ençà de final dels noranta. L'any 2008 es produïren, segons dades de l'INE, 268 parts múltiples, 264 dels quals foren dobles i 4 triples. Els parts múltiples representen, com en exercicis anteriors, poc més del 2% dels parts registrats. Les dades registrades a les nostres illes mostren un cert increment de la

**QUADRE III-5. PERCENTATGE DE MARES NO CASADES
A L'ESTAT ESPANYOL I A LES ILLES BALEARS (1975-2008)**

	Total Nacional	Balears (Illes)
1975	2,03	2,89
1976	2,16	3,00
1977	2,32	3,37
1978	2,50	3,41
1979	2,80	4,46
1980	3,93	5,28
1981	4,42	6,06
1982	5,12	7,79
1983	5,21	9,25
1984	6,76	10,83
1985	7,97	13,58
1986	8,01	11,09
1987	8,27	11,67
1988	9,12	12,96
1989	9,35	14,25
1990	9,61	14,65
1991	10,01	14,79
1992	10,52	15,51
1993	10,75	15,93
1994	10,76	15,66
1995	11,09	16,40
1996	11,68	17,96
1997	13,12	19,41
1998	14,51	22,65
1999	16,30	24,11
2000	17,74	25,35
2001	19,73	28,55
2002	21,78	30,35
2003	23,41	32,71
2004	25,08	32,49
2005	26,57	34,87
2006	28,38	37,70
2007	30,24	39,30
2008	33,15	40,80

Font: Institut Nacional d'Estadística.

multiplicitat, atès que els parts múltiples registrats el 2007 foren 241 dobles i només 5 foren triples. Per illes, les dades del 2007 són les següents: Mallorca registrà 191 parts dobles i 4 de triples; Menorca, 27 de dobles i 1 de triple i Eivissa i Formentera, 23 de dobles.

Això no obstant, quan es tracta de magnituds tan reduïdes és freqüent que es produeixin variacions importants interanuals. L'evolució general de les dades de parts múltiples confirma la tendència a un creixement rellevant en els parts amb més d'un nadó. En poc menys de 20 anys els parts múltiples s'han multiplicat per 4,3 i s'ha passat de 62 parts múltiples l'any 1986 a 268 l'any 2008. Aquest creixement s'ha produït sobretot des de finals dels anys noranta, quan les xifres de parts múltiples varen començar a créixer com a conseqüència principalment de l'ús de tècniques de reproducció assistida.

1.2.2. LA NUPCIALITAT

L'estudi de la nupcialitat a les Illes Balears reflecteix el canvi sociològic experimentat pel model de convivència en parella. Així, una part cada cop més gran de la població considera innecessari el fet de casar-se per viure en parella i fins i tot tenir fills. La xifra total de matrimonis baixa lentament i, atès que això es produeix juntament amb un augment de la població total, les taxes de nupcialitat presenten un descens molt palès. El 2008 la xifra de matrimonis heterosexuals va ser de 4.138, amb una taxa de 3,91 ‰ habitants, amb una caiguda del -4,8%.

D'acord amb les dades de l'INE, l'any 2008 la taxa de nupcialitat de les Illes va ser la cinquena més baixa de l'Estat, que se situava en el 4,26‰ i que tanmateix reflecteix la tendència general del descens de la taxa en el conjunt nacional. (Vegeu el quadre III-6.)

Quant a la distribució al llarg de l'any de la celebració d'enllaços matrimonials, podem assenyalar que hi ha dos màxims: un que es registra a final de primavera i principi d'estiu (maig, juny i juliol) i un segon moment important a final d'estiu i principi de tardor (setembre i octubre).

Entre els que contreuen matrimoni, el matrimoni catòlic ha deixat de ser l'opció majoritària i entorn del 60% dels matrimonis celebrats a les Illes el 2008 ho han estat en la modalitat de civil o d'altres. Aquest canvi en la matrimonialitat balear és recent. D'acord amb les dades de l'IBESTAT, situarien el percentatge de matrimonis catòlics entorn del 39% el 2008. (Vegeu el quadre III-7.)

Aquesta tendència pot explicar-se, entre d'altres, per dos factors principals: d'una banda, la immigració ha fet que augmentin els col·lectius de residents d'altres religions i això incrementa el percentatge de les celebracions de matrimonis no catòlics i, de l'altra, l'increment de la laïcitat de la societat.

Una altra característica determinant és el retard en l'edat a l'hora de contreure matrimoni. Actualment, l'edat mitjana en el primer matrimoni dels contraents de les Illes són lleugerament superiors a les de l'Estat, quan a l'inici de la sèrie estudiada la relació era inversa. (Vegeu el gràfic III-7.)

QUADRE III-6. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE NUPCIALITAT
PER COMUNITAT AUTÒNOMA* (1975-2008)

Matrimonis heterosexuels	1975	1985	1995	2005	2006	2007	2008
Espanya	7,60	5,20	5,10	4,80	4,62	4,49	4,26
Andalusia	7,05	5,84	5,35	5,44	5,24	5,01	4,68
Aragó	6,92	4,85	4,55	4,54	4,34	4,13	3,86
Astúries	7,60	5,26	4,17	4,63	4,55	4,59	4,51
Balears (Illes)	8,42	6,02	5,48	4,39	4,27	4,22	3,91
Canàries (Illes)	7,71	5,99	5,23	3,49	3,45	3,17	3,07
Cantàbria	7,70	4,97	4,28	5,19	5,04	5,20	5,12
Castella-la Manxa	5,48	5,51	5,00	4,80	4,63	4,60	4,44
Castella i Lleó	5,87	4,13	4,09	3,98	3,87	3,94	3,73
Catalunya	8,36	5,12	5,27	4,69	4,42	4,26	4,20
Comunitat Valenciana	8,08	4,80	5,50	5,25	4,88	4,60	4,20
Extremadura	5,29	5,70	4,73	4,29	4,36	4,10	4,07
Galícia	6,93	4,65	4,30	4,03	4,07	4,07	3,94
Madrid	9,29	5,19	5,36	4,83	4,62	4,58	4,26
Múrcia	7,28	5,92	5,52	5,06	4,80	4,77	4,03
Navarra	7,63	4,66	4,98	4,57	4,61	4,50	4,39
País Basc	8,71	4,39	4,61	4,53	4,34	4,25	4,23
Rioja (La)	7,17	5,08	4,51	4,73	4,53	4,38	4,22

Font: Indicadors demogràfics. Institut Nacional d'Estadística.

* Matrimonis heterosexuels

Si l'endarreriment en l'edat mitjana dels matrimonis i del primer matrimoni és un fet general, també ho és la diferència d'edat dels contraents heterosexuels d'acord amb el sexe. Els homes generalment es casen amb dones entre 2 i 3 anys més joves de mitjana. Aquest valor s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada, tant per al conjunt de l'Estat com per al nostre arxipèlag.

Un factor que ha canviat de manera molt destacable en els darrers quinquennis i s'ha

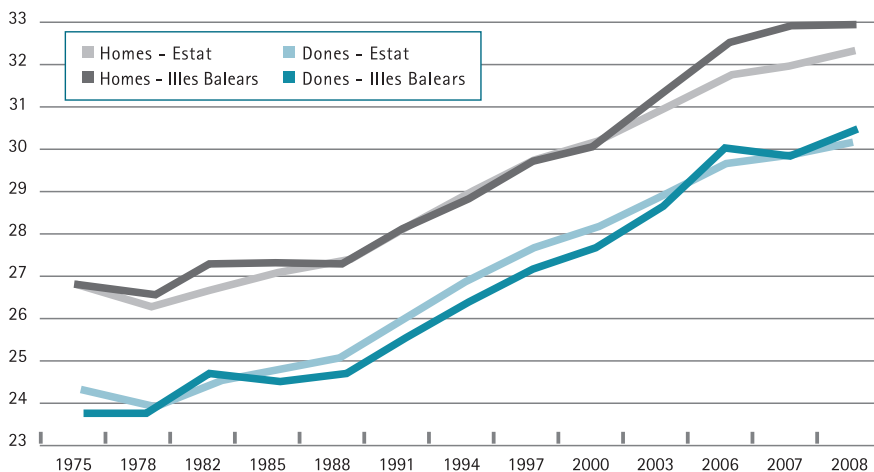
intensificat, d'ençà de l'inici del mil·lenni, és l'increment del nombre d'estrangers entre les persones casades que declaren les Illes com a lloc de residència. L'any 1986, el 93,47% dels matrimonis es formalitzaven entre ambdós membres de nacionalitat espanyola. Aquests percentatges es reduïren lleugerament; fins a mitjans dels anys noranta el percentatge es mou pels volts del 90%. A partir del començament de mil·lenni i fruit de l'entrada d'immigrants estrangers, molts de provinents de països que fins aleshores havien tingut molt poca

**QUADRE III-7. NOMBRE DE MATRIMONIS HETEROSEXUALS
SEGONS FORMA DE CELEBRACIÓ**

	Total		Catòlics		Civils més altres	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
2001	4.329	100	2.714	62,7	1.615	37,3
2002	4.586	100	2.670	58,2	1.916	41,8
2003	4.658	100	2.427	52,1	2.231	47,9
2004	4.554	100	2.249	49,4	2.305	50,6
2005	4.273	100	1.952	45,7	2.321	54,0
2006	4.260	100	1.859	43,6	2.401	56,4
2007	4.347	100	1.791	41,2	2.556	58,8
2008	4.138	100	1.600	38,7	2.538	61,3

Font: "Matrimonis". IBESTAT - Institut d'Estadística de les Illes Balears.

Gràfic III-7
**Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni per sexes.
Estat espanyol i Illes Balears. 1975-2008**

Font: Institut Nacional d'Estadística.

representació, comencen a augmentar els matrimonis mixts i entre residents estrangers. L'any 2001 el percentatge de matrimonis amb algun membre estranger s'apropa al 16%, i l'any 2008 aquesta xifra

s'eleva gairebé fins al 32%. En definitiva, en 20 anys s'ha multiplicat gairebé per 5 el nombre de matrimonis amb algun o ambdós membres de l'estranger. Entre home espanyol i dona estrangera se celebren

QUADRE III-8. MATRIMONIS HETEROSEXUALS SEGONS COMPOSICIÓ DE LES NACIONALITATS DELS CONTRAENTS

	1986	1991	1996	2001	2005	2006	2007	2008
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.273	4.260	4.347	4.138
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	3.058	2.990	2.991	2.826
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	535	568	540	505
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	295	337	424	402
Ambdós estrangers	39	53	63	153	385	365	392	405

Font: "Matrimonis". IBESTAT- Institut d'Estadística de les Illes Balears.

156 matrimonis, i el 2008 se n'han comptabilitzat 505. Entre dona espanyola i home estranger s'ha passat, en les mateixes dates, de 77 a 402. L'increment més gran, tot i així, es produeix quan ambdós cònjuges són estrangers, que ha passat de 39 matrimonis el 1986 a 405 el 2008. (Vegeu el quadre III-8.)

L'anàlisi de la procedència geogràfica dels estrangers casats a les Illes reflecteix de manera molt clara els canvis produïts en els fluxos internacionals. Així, mentre que l'any 1986 gairebé el 81% dels matrimonis d'illencs amb estrangeres (126 enllaços) ho eren amb dones de nacionalitat de països europeus, el 2008 aquest percentatge s'ha reduït fins a només un 24%, mentre que les dones de l'Amèrica del Sud han protagonitzat més del 50% dels matrimonis amb homes espanyols (quan l'any 1987 només es dugueren a terme 18 enllaços entre espanyol i sud-americana).

Quant als matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers, hi ha certes diferències, tot i no ser tan nombrosos. En

primer lloc, les dades de 1986 mostren que no hi ha una polarització tan clara quant a matrimonis amb europeus, tot i que són el principal contingent en percentatge (60%) que ha perdut un pes considerable i s'ha situat en el segon lloc amb un 21% dels matrimonis amb dones espanyoles i ciutadans estrangers, després dels matrimonis amb ciutadans de l'Amèrica del Sud, que suposen el 2008 més del 35% del total. Els matrimonis amb homes de nacionalitat africana s'han duplicat i han passat de prop del 8% al 22%.

L'increment de la matrimonialitat entre persones d'orígens i nacionalitats diversos és lògic atès l'importantíssim volum d'immigrants arribats recentment de tots els continents. Així, el 2008 els col·lectius més nombrosos foren les brasileres, colombianes, equatorianes, argentines, cubanes, russes i dominicanes. Pel que fa als homes estrangers que es casaren amb espanyoles, n'hi ha de diverses nacionalitats, com, per exemple, argentins, nigerians i hindús i d'altres, com ara marroquins, britànics, colombians, brasilers i alemanys.

Aquestes xifres presenten una certa distorsió com a conseqüència de l'increment de matrimonis de conveniència duts a terme amb la finalitat de facilitar la nacionalitat a determinats col·lectius concrets, especialment dels extracomunitaris afectats per les restriccions en els permisos de residència i feina. Durant el 2008, s'han desarticulat diverses organitzacions a l'Estat espanyol, alguna de les quals amb presència a les Illes, que preparaven matrimonis de conveniència entre estrangers no comunitaris i espanyols.

1.2.2.1. Divorcis, separacions i nul·litats

En un capítol dedicat a l'estudi de la nupcialitat, és a dir, de l'establiment de llaços legals i/o religiosos que creen un nucli de convivència, tampoc no pot faltar l'apartat dedicat precisament a analitzar el fenomen contrari: la dissolució matrimonial.

Les fórmules tingudes en compte analitzen la via de dissolució religiosa a través de la nul·litat del matrimoni i, per tant, amb la possibilitat d'ambdós contraents de poder celebrar un matrimoni catòlic en el futur i la via civil de separació i divorci. La separació implica una situació d'allunyament dels membres del matrimoni, però pot ser temporal i no canvia l'estat civil dels que opten per aquesta fórmula. El divorci implica la dissolució irreversible del matrimoni i el canvi d'estat civil de les persones que hi opten.

En els dos darrers anys dels quals tenim informació estadística oficial, 2007 i 2008, es manifesta un descens progressiu del

nombre de dissolucions matrimonials, tant per al conjunt de l'Estat com per a l'arxipèlag balear. Aquest descens ha estat més palès el 2008, en què per al conjunt estatal s'han produït 20.000 dissolucions menys que l'any anterior i per a les Illes Balears aquesta reducció ha estat de prop de 700: s'ha passat de les 3.773 l'any 2007 a les 3.087 el 2008. Podem trobar distintes explicacions a aquest descens: d'una banda, la baixada de la xifra de matrimonis, cosa que explica que les dissolucions no es produeixin en la mateixa mesura¹. D'altra banda, una altra explicació, més econòmica, cerca l'explicació en la situació econòmica. Segons aquesta teoria, en una situació de crisi, les parelles malavingudes opten per no dissoldre la unió matrimonial per criteris de viabilitat econòmica.

Les Balears presentaven l'any 2007 una taxa de 3,66 dissolucions per mil habitants, per sobre del conjunt estatal, que assolía una taxa de 3,09‰, mentre que el 2008 aquestes taxes assoliren uns valors menors, de 2,88‰ i 2,58‰ respectivament. Només algunes comunitats autònomes com les Illes Canàries (3,28‰), amb la major taxa estatal, Catalunya i el País Valencià, com també les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, superen els índexs assolits a la nostra comunitat.

Quant a les separacions a les Illes Balears, cal dir que el 2008 només 198 de les 3.087 dissolucions registrades ho foren en aquesta modalitat. És evident l'impacte que ha tingut l'aplicació de la nova llei del divorci en aquest sentit.² L'aspecte

1. Cal observar que les estadístiques no recullen les ruptures de les parelles de fet, ja que al no estar formalitzada la relació no es comptabilitzen estadísticament.

2. Llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifiquen el Codi civil i la Llei d'enjudiciament civil en matèria de separació i divorci.

QUADRE III-9. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI (1996-2008).

	Estat espanyol				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
1996	83.990	102	51.317	32.571	2.417	5	1.390	1.022
1997	88.998	123	54.728	34.147	2.604	2	1.549	1.053
1998	93.988	115	57.353	36.520	2.935	1	1.699	1.235
1999	96.536	133	59.503	36.900	2.827	..	1.665	1.162
2000	102.495	145	63.377	38.973	2.920	2	1.746	1.172
2001	103.250	152	65.527	37.571	3.125	4	1.850	1.271
2002	115.278	229	73.032	42.017	3.290	7	2.059	1.224
2003	121.896	198	76.250	45.448	3.482	4	1.992	1.486
2004	132.789	197	81.618	50.974	3.747	2	2.147	1.598
2005	137.044	168	64.028	72.848	3.826	5	1.577	2.244
2006	145.919	174	18.793	126.952	3.949	5	390	3.554
2007	137.451	149	11.581	125.721	3.773	10	273	3.490
2008	118.939	142	8.761	110.036	3.087	3	198	2.886

Font: Institut Nacional d'Estadística.

que estadísticament té més repercussió és l'agilitació del procés en suprimir la necessitat de separació prèvia. Això ha fet que, d'unes dades que fins al 2004 mostren un percentatge superior de separacions als divorcis, s'hagi produït no tan sols una inversió dels termes, sinó que també actualment el divorci és la modalitat aclaparadorament elegida per dissoldre les unions matrimonials. Aquesta modalitat ha assolit el 2008 un percentatge proper al 93,5% a les Illes Balears i un punt menys per al conjunt de l'Estat espanyol. (Vegeu el quadre III-9.)

Finalment, les nul·litats són molt poc freqüents i només n'hi hagué a les Illes Balears 3 casos l'any 2008 (10 casos el 2007).

1.2.2.2. Matrimonis homosexuals

L'any 2006, amb 148 matrimonis homosexuals, fou el primer de la sèrie que recollia aquest tipus d'enllaç durant un any sencer. Les dades posteriors de 2007 i 2008 amb 129 i 92 casos respectivament, indiquen que després d'assolir un màxim el 2006, que recollí les aspiracions de parelles consolidades que aprofitaren el nou marc legal per regularitzar la seva situació i aconseguir una equiparació legal amb les parelles heterosexuales, les unions homosexuals presenten una tendència a decreixer. (Vegeu el quadre III-10.)

Pel que fa al sexe dels contraents, continua la tendència d'exercicis anteriors, tot

QUADRE III-10. MATRIMONIS HOMOSEXUALS. ILLES BALEARS (2005-2008)

		Futura residència			
		Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera
2005	Homes	34	28	1	5
	Dones	9	4	2	3
2006	Homes	95	77	4	14
	Dones	53	37	8	8
2007	Homes	87	73	2	12
	Dones	42	36	2	4
2008	Homes	56	43	5	8
	Dones	36	25	4	7

Font: IBESTAT.

i que el fort descens del nombre de matrimonis homosexuals en què els membres eren homes ha fet que les xifres tendeixin a apropiarse: continua un cert predomini de les unions homosexuals en què els contraents són homes, els quals assoleixen a les Illes el 2008 poc més del 57% del total (56 unions). Les unions homosexuals amb ambdós membres femenins varen ser 36.

Quant a la distribució per illa de residència, destaca, d'acord amb les dades de 2008, pel pes demogràfic, Mallorca, amb el 74% dels enllaços, Eivissa i Formentera se situen en un segon lloc amb el 16% i Menorca assoleix un percentatge del 9%, atès que 9 parelles que formalitzaren la seva relació declararen com a residència aquesta illa.

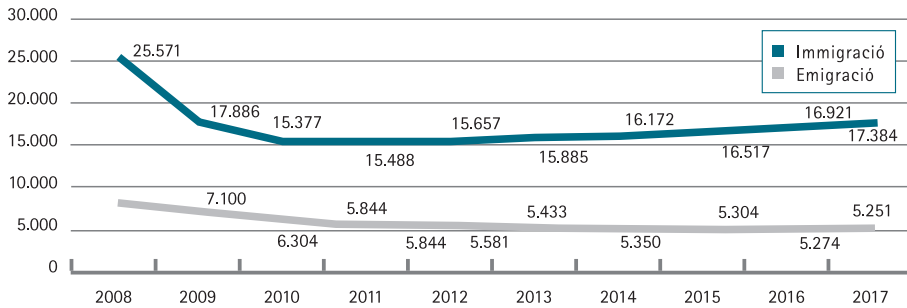
Així mateix, l'establiment de vincles formals matrimonials entre parelles homosexuals crea la necessitat legal d'establir processos judicials de dissolució de la relació. Així, les dades estatals del 2007

ens parlen de 59 dissolucions de parelles homosexuals, 42 entre homes i 17 entre dones, i les del 2008, que és la darrera dada disponible, indiquen que la xifra gairebé es duplica fins a assolir les 116 dissolucions, 69 entre homes i 47 entre dones.

1.2.3. LA IMMIGRACIÓ

La població resident a les Illes Balears nascuda a l'estranger cada cop s'apropa més a la quarta part de la població i, d'acord amb la revisió del padró de l'1 de gener de 2009, assolia els 261.216 residents. Si considerem la nacionalitat, el volum de població estrangera assoleix un valor de 237.561 residents, cosa que suposa un 21,69% de la població de l'arxipèlag. La població amb nacionalitat estrangera ha augmentat en més de 14.500 persones durant l'any 2008 (variació padró 2009-2008). Això suposa l'increment d'un punt interanual i reflecteix l'alentiment en el corrent migratori que, tot i amb això, es

Gràfic III-8
**Projecció de la migració procedent de l'estranger.
Illes Balears (2008-2017)**

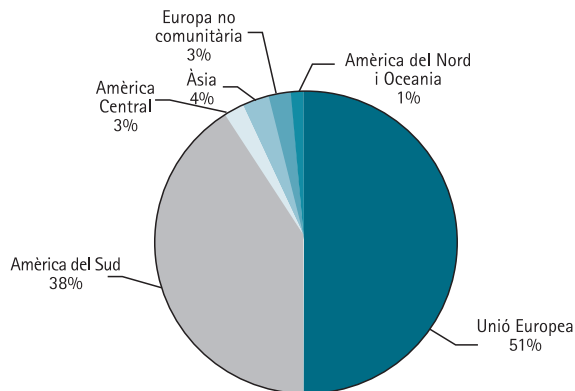
Font: IBESTAT.

manté prou actiu i suposa el factor primordial de creixement de la població insular.

No obstant això, des del punt de vista de la immigració, és molt rellevant analitzar el lloc de naixement dels residents a la Comunitat Autònoma, ja que el creixement actual està determinat pels fluxos immigratoris procedents de l'estranger, fet que ha provocat que les Illes Balears siguin una de les autonomies amb un índex de població forana més alt. Un poc menys del 46,5% de la població resident a les Illes Balears (509.086 persones) ha nascut fora de les Illes i és precisament en la proporció entre els nascuts a una altra comunitat autònoma i a l'estranger en què trobam un dels fets més interessants i significatius de l'anàlisi demogràfica d'enguany: per primera vegada, la població nascuda a l'estranger supera, i de forma clara, la població nascuda a altres comunitats autònomes de l'Estat. Així, mentre que el 2008 la relació entre ambdues poblacions era molt similar: 247.534 residents nascuts a una altra comunitat autò-

noma i 245.442 a l'estranger, i fins i tot la xifra d'estrangers era inferior, les dades han passat a ser, respectivament, de 247.870 i 261.216, segons el padró del 2009. L'elevada intensitat dels fluxos immigratoris procedents de l'estranger ha tingut com a conseqüència que en una dècada la població nascuda a l'estranger no tan sols ocupi un lloc rellevant en la composició de la població balear, sinó que després del col·lectiu dels nascuts a les Illes sigui el segon contingent en volum. Aquest fet, que fa només uns quinquennis hauria semblat inversemblant, reflecteix la intensitat dels fluxos migratoris internacionals i ens informa de la modificació radical de l'estructura social al nostre arxipèlag. Sembla lògic pensar que en els propers anys aquests fluxos baixaran en intensitat: la situació econòmica actual i el desplegament d'algunes normatives legals segons les projeccions de població a curt termini publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) tindran com a conseqüència un descens en les entrades de població; de fet, en el cas balear s'ha

Gràfic III-9
Població nascuda a l'estranger. Illes Balears (Revisió del padró 2009)

Font: Padró 2009. IBESTAT.

projectat un descens fins a l'any 2010 i una recuperació en anys posteriors. (Vegeu el gràfic III-8.)

El perfil de la població nascuda a l'estranger (el 4% de la qual és de nacionalitat espanyola) presenta una estructura concentrada en la població en edat laboral. Estructuralment, la influència en la piràmide de la població balear és un efecte immediat de retard en el procés d'envelliment que fa que les Illes se situïn com una de les autonomies amb una població més jove. Aquest col·lectiu té una edat mitjana de 38 anys (la mitjana balear en el padró del

2008 era de 39 anys), el 78% dels quals té una edat entre 20-64 anys, el 14% menys de 20 anys, i el 8% 65 anys o més.

Els països de naixement amb una major presència són Alemanya (35.038 residents); l'Argentina (24.484 residents); el Regne Unit (23.262 residents); el Marroc (22.508 residents); l'Equador (14.994 residents); Colòmbia (12.315 residents); Romania (11.523 residents) i França (10.046 residents). Els nascuts a la Unió Europea representen el 51% de la població nascuda a l'estranger. (Vegeu el gràfic III-9).